

STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

Příčiny školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vážným problémem, jehož řešení si vyžaduje náročnou práci se žákem a často také s rodinou žáka. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i jejich rodinné výchově. Neprospěch je často způsoben souborem příčin, které je třeba dobře rozpoznat.

Nejčastěji má na školní úspěšnost nebo neúspěšnost vliv:

a) osobnost žáka - snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka,

b) nepodnětné rodinné prostředí, žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole (mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem).

Řešení školní neúspěšnosti

Je nutné podrobit žáka kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Je potřeba reagovat včas, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit ke dřívějším výkonům.

Patří sem podpůrný program a plán pedagogické podpory.

Možná opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

1. poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění: využití doporučení z PPP nebo SPC, plánů pedagogické podpory případně IVP,

2. odchylka v celkové úrovni inteligence: žáku bude stanoveno základní učivo, které po něm bude požadováno podle jeho možností a schopností, vhodné metody práce, motivace, možnost opravit si známku, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj, spolupráce s PPP, nebo SPC,

3. žáci, jejichž neúspěšnost souvisí se sociálním znevýhodněním: motivovat žáka k učení, spolupráce s rodinou, práce s klimatem třídy a začleňování těchto žáků do kolektivu,

4. žáci s vysokou absencí: včas žákovi nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky - plán dostudování učiva a data dozkoušení, konzultace s žákem a zákonným zástupcem (u žáků mladších 18 let – dále jen „zákonný zástupce“), kde se domluví harmonogram a různé způsoby podpory žáka.

Postup při řešení školní neúspěšnosti - podpůrný program

Hlavním opatřením je jednoznačně zvýšená spolupráce s žákem i jeho zákonnými zástupci.

1. Pokud žák dlouhodobě neprospívá, domluví třídní učitel jednání se zákonným zástupcem a žákem. Vhodným termínem bývá čtvrtletní hodnocení, kdy je žák hodnocen nedostatečně nebo dostatečně, ale vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový. Přítomni budou: TU, zákonný zástupce, žák, učitelé daných předmětů, kde žák neprospívá, případně výchovný poradce. Zde se domluví možnosti a opatření vedoucí k nápravě. Z tohoto jednání bude pořízen zápis, který podepisují všechny strany (škola, zákonný zástupce, žák), zákonný zástupce dostane kopii domů.

2. Domluví se termín případné další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost zvoleného postupu - za vyvolání jednání se zákonným zástupcem a jeho koordinaci a realizaci odpovídá třídní učitel.

3. Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci žáka s výchovným poradcem (případně zákonného zástupce, žáka a výchovného poradce) - diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů).

4. Pokud se situace nezlepšuje, bude nabídnut žákovi po pololetí plán pedagogické podpory.

5. Pokud žák zamešká více než 100 hodin výuky za školní čtvrtletí, vyvolává se jednání se zákonným zástupcem preventivně - přítomni TU, žák a zákonný zástupce, případně učitel předmětu, kde se už objevily problémy. Domluví se podpora žáka tak, aby byl schopen kompenzovat svou absenci (plán práce, termíny zkoušení, obsah učiva, možnost individuální konzultace, doučování se spolužáky atd.).

6. Na závěr školního roku by měla být podpora vyhodnocena opět na společné schůzce se zákonným zástupcem a žákem (případně v pololetí při ukončení podpůrných aktivit, pokud žák překoná obtíže).

Postup při řešení školní neúspěšnosti - Plán pedagogické podpory

Plán pedagogické podpory (dále jen PPP) pro neprospívající žáky je souhrn opatření nabízených žákům a jejich zákonným zástupcům, který se podpisem všech stran stává pro všechny závazným. Žák, učitelé a zákonný zástupce svým podpisem uzavírají dohodu (smlouvu) o společné podpoře žáka a o svých povinnostech, které tím na sebe berou. Nezbytnou součástí tohoto podpůrného plánu jsou tedy povinnosti jednotlivých stran (škola,

žák, zákonný zástupce), sankce při jejich nedodržování a podmínky, za kterých škola od této dohody odstupuje.

Realizace plánu pedagogické podpory pro neprospívající žáky

Pokud selže individualizovaná podpora žákovi a ten je v prvním pololetí hodnocen nedostatečnou nebo je hodnocen dostatečnou a jeho vyučující vyhodnotí další vývoj jeho výkonů jako rizikový, nabízí se žáku a jeho zákonnému zástupci PPP.

Po uzavření pololetní klasifikace navrhnou třídní učitelé ve spolupráci s vyučujícími jednotlivých předmětů vedení školy (výchovnému poradci) žáky pro PPP. Třídní učitel zajišťuje seznáení všech zainteresovaných ke společné úvodní schůzce, kde jsou s plánem seznámeni a dojde k jeho podpisu. Po uzavření klasifikace na závěr školního roku je vyhodnocena jeho efektivita.

Formy a metody práce

Pro úspěšnost podpůrného programu jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým patří zejména:

- studijní plán, tj. stanovení přiměřeného obsahu učiva – učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem (intelektovým i sociálním),
- zadávání pravidelných úkolů vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. podpůrného plánu – zadání práce pro domácí přípravu - dílčí úkoly odpovídající žakovým vzdělávacím možnostem,
- možnost plnit zadané úkoly v rámci volných hodin ve škole, možnost konzultací,
- užívání podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu,
- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu,
- individuální práce se žákem v rámci individuálních konzultací i v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva,

- vedení písemných záznamů o průběhu podpory – zadání úkolu, termín splnění, poskytování pravidelných informací o průběhu podpůrného programu zákonnému zástupci a výchovnému poradci – informace o přístupu žáka k plnění povinností v časovém sledu,

- domluva konzultačních hodin, kdy si učitel zve žáka na konkrétní termín v případě, že žák potřebuje opakovaně vysvětlit probírané učivo, učitel zve i zákonného zástupce současně se žákem, aby je informoval o pravidlech práce, aby se se zákonným zástupcem dohodl, jak mohou své dítě podpořit,

Pokud se podaří podpořit žáky tak, aby nebyli školsky neúspěšní a nepropadali, zamezí se předčasným odchodům žáků ze vzdělávání.

Opakování ročníku je však nadále nutné při selhání všech výše zmíněných podpůrných opatření.